

บทที่ 5

บทบาท หน้าที่ ปัญหา และศักยภาพ

หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

5.1 บทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในส่วนของพื้นที่ศึกษา การวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ที่สามารถแบ่งตามลักษณะของพื้นที่ได้ 2 รูปแบบ โดยครอบคลุม 5 ตำบล 6 เขตการปกครอง คือ บทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับบทบาทหน้าที่ของชุมชน

5.1.1 บทบาทหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย 2 เทศบาลและ 4 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีลักษณะการบริหารงานโดยทั่วไปของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

5.1.1.1 เทศบาลเป็นหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นจากความเหมาะสมของสถานะ/สภาพของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมี 3 ระดับ ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ซึ่งในที่นี้จะกล่าวเฉพาะเทศบาลตำบล เนื่องจากเป็นขนาดองค์กรในพื้นที่ศึกษา

เทศบาลตำบล คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.2496 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตที่กฎหมายกำหนด ในปี 2542 ได้ยกฐานะพื้นที่ที่เป็นสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ถึง 1031 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สรุปได้ดังนี้

- 1) เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นในการปกครองตนเอง
- 2) ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง
- 3) เพื่อให้การแก้ไขปัญหาตรงจุดและตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ทำให้เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอิสระในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของเทศบาลตำบล ปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา เพื่อนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในอนาคตต่อไป

- โครงสร้างของเทศบาลตำบล

ตาม พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.2496 ได้กำหนดให้เทศบาลตำบลมีโครงสร้างการบริหารงานดังต่อไปนี้

1) โครงสร้างสภาเทศบาลตำบล กำหนดให้มีสมาชิกได้ 12 คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎร โดยสมาชิกมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี สภาเทศบาลมีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน

2) โครงสร้างฝ่ายบริหาร หรือคณะเทศมนตรี ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีกับเทศมนตรีอื่น อีก 2 คน ซึ่งมาจากความเห็นชอบของสภาเทศบาลและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง

3) พนักงานเทศบาล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาล ที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำสำนักงานหรืออาจจะนอกสำนักงานก็ได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะหน้าที่ของเทศบาลนั้นต้องติดต่อและให้บริการแก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งในเรื่องงานด้านการทะเบียน การสาธารณสุข โภค การศึกษา การรักษาความปลอดภัยในชีวิต และเรื่องทรัพย์สิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างกันกับคณะเทศมนตรีที่ว่าคณะเทศมนตรีรับผิดชอบในลักษณะของการ "ทำอะไร" กับท้องถิ่นบ้าง ส่วนการ "ทำอย่างไร" ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบพนักงานเทศบาลจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของงาน ส่วนการบรรจุแต่งตั้งการให้ความดีความชอบ ตลอดจนการออกจากตำแหน่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ระเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ.2519

พนักงานเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ มีการแบ่งหน่วยงานของเทศบาลออกเป็น 6 ส่วน เพื่อที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้ดังนี้

- สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และนโยบายของเทศบาล ทั้งมีหน้าที่เป็นเลขานุการของสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียน ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ เช่น สถานธนาภิบาลของเทศบาล(โรงรับจำนำ)

- ส่วนคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ฯลฯ งานจัดทำงบประมาณ งานผลประโยชน์ของเทศบาล ควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

- ส่วนสาธารณสุข เทศบาลบางแห่งที่มีรายได้เพียงพอก็จัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นเอง เช่น โรงพยาบาลของเทศบาลนครเชียงใหม่ นอกจากนี้แล้ว เทศบาลเล็ก ๆ ก็จะจัดให้มีสถานีอนามัย ศูนย์บริการสาธารณสุข บางเทศบาลก็จัดให้มีหมวดสุขภาพตำบล ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือด้านการเจ็บป่วยของประชาชน การป้องกันและระงับโรค การสุขภาพตำบล การรักษาความสะอาด งานสัตวแพทย์ ตลาดสาธารณะ สุสาน และฌาปนสถานสาธารณะ ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การแต่งผม การจำหน่ายอาหาร เป็นต้น ซึ่งรวมเรียกว่า การประกอบการค้า อันอาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน รวมทั้งงานสาธารณสุขอื่น ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

- ส่วนช่าง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบก ทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ งานสำรวจและแบบแผน งานสถาปัตยกรรมและผังเมือง และงานสาธารณูปโภค งานควบคุมการก่อสร้างอาคารเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง งานเกี่ยวกับไฟฟ้าหรืองานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

- ส่วนการประปา มีหน้าที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้บริการและจำหน่ายน้ำสะอาด ตลอดจนจัดเก็บผลประโยชน์ในการนี้

- ส่วนการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาของเทศบาล งานด้านการสอน การนิเทศการศึกษา งานสวัสดิการสังคมและนันทนาการ ตลอดจนปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากงานส่วนสำคัญ ๆ ดังกล่าวแล้ว เทศบาลอาจมีการจัดตั้งส่วนต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกได้ตามความเหมาะสม เช่น ส่วนงานทะเบียนราษฎรหรืออาจจะสามารถจัดตั้งส่วนเพิ่มขึ้นได้เป็นกรณีพิเศษ เช่น ส่วนการเลือกตั้งซึ่งจัดขึ้นเมื่อใกล้จะถึงเวลาการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจัดให้มีฐานเป็นสำนัก กอง ฝ่าย แผนก หรืองานก็ได้ โดยคำนึงถึงลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณ และคุณภาพของงานได้ตามความเหมาะสมของแต่ละเทศบาล แต่หากงานใดยังไม่มีความจำเป็นจะต้องแยกจัดเป็นส่วนการบริหารงานต่างหาก ก็ให้รวมกิจการนั้นเข้ากับส่วนอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ หรือเทศบาลใดมีงานอื่นเพิ่มขึ้นจากที่กำหนดไว้และไม่อาจรวมไว้กับส่วนใดได้ก็อาจจัดเป็นส่วนต่างหากก็ได้ตามหลักเกณฑ์โดยอนุโลม

ส่วนรายได้ของเทศบาลอันจะพึงถือเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดชั้นของเทศบาล ให้ถือรายได้ที่เทศบาลได้รับจริงในปีล่วงมาแล้ว ไม่รวมเงินกู้ เงินอุดหนุนทุกประการ หรือเงินอื่นใดที่ได้รับเป็นประจำ สำหรับพื้นที่ศึกษานั้น ทั้งเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่าและเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ ถือเป็นเทศบาลชั้น 2 ซึ่งมีรายได้อยู่ในระหว่าง 10,000,000 บาท – 20,000,000 บาท

- อำนาจหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 เทศบาลตำบลมีหน้าที่ "ต้องทำ" ในเขตเทศบาล ดังนี้ คือ

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- 3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 7) หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

อีกทั้งยังมีหน้าที่ที่เทศบาลตำบล "อาจจัดทำ" กิจกรรมใด ๆ ได้ ดังนี้

- 1) ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
- 2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 9) เทศพาณิชย์

นอกจากนั้น เทศบาล "อาจทำกิจการนอกเขต" เมื่อการนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้อยู่แล้ว และต้องได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเทศบาลอาจจัดทำกรร่วมกับบุคคลอื่นโดยก่อตั้งบริษัท จำกัด หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด เมื่อบริษัทจำกัดนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค และเทศบาลต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือสุขาภิบาลถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกัน ให้นำหุ้นที่ถือกันรวมกัน ที่สำคัญต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ในด้านความรับผิดชอบการบริหารงานของเทศบาลตำบล ฝ่ายบริหารคือคณะเทศมนตรี จะรับผิดชอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามมติของฝ่ายนิติบัญญัติคือ สภาเทศบาล โดยฝ่ายบริหารมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าในการดำเนินงาน ในกรณีที่นายกเทศมนตรีไม่อาจบริหารกิจการได้ ให้นายกเทศมนตรีตั้งให้เทศมนตรีผู้หนึ่งทำการแทน และมีพนักงานเทศบาลเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำของเทศบาลตำบลด้วย ทั้งนี้ การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น เทศบาลสามารถตราเทศบัญญัติที่ไม่ขัดแย้งต่อกฎหมาย และกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดได้ แต่ต้องไม่เกิน 1,000 บาท

- รายได้ของเทศบาลตำบล

เทศบาลตำบล มีรายได้ตามที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.2496 ดังต่อไปนี้

- 1) ภาษีอากร
- 2) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับ
- 3) รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
- 4) รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์

- 5) พันธบัตรหรือเงินกู้
- 6) เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลต่าง ๆ
- 7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 8) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 9) รายได้อื่นตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับเทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลมีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์กับจังหวัด อำเภอ ในฐานะเป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (ซึ่งได้รับอำนาจถ่ายโอนมาจากส่วนกลาง กระทรวงมหาดไทย) และกับราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ในฐานะผู้มอบอำนาจกับผู้รับอำนาจมาใช้ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

1) เทศบาลตำบลในฐานะเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น

- เทศบาลตำบลจะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่ของตนเอง โดยจะดำเนินการกระทำกิจกรรมตามที่กฎหมายกำหนดว่าจะต้องทำ มีทั้งสิ้น 7 ประการ และกิจกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าอาจจัดทำได้ จำนวน 9 ประการ ซึ่งอำนาจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะต้องทำภายใต้ ข้อบังคับแห่งกฎหมายที่กำหนดถึงอำนาจหน้าที่และบทบาทของเทศบาลไว้ให้ทำได้เท่านั้น

- เทศบาลตำบลจะดำเนินการพัฒนาใด ๆ จะต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาอำเภอหรือแผนพัฒนาจังหวัด และถ้าหากส่วนราชการอื่นใดมีโครงการหรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ของเทศบาลตำบลก็จะต้องคำนึงถึงแผนโครงการการพัฒนาของเทศบาลตำบลด้วย ทั้งนี้ การมีแผนงานที่ชัดเจนจะทำให้มีการวางแนวทางในการทำงานที่ชัดเจนและทำให้เกิดการประสานงานในทางปฏิบัติ เป็นการระดมความสามารถในการช่วยแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น

- เทศบาลตำบลที่จะเลื่อนฐานะเทศบาลเมือง ต้องได้รับความเห็นชอบตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อเลื่อนฐานะเทศบาล ทั้งนี้ เทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองนับตั้งแต่วันที่ได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา ภายใน 15 วัน สภาเทศบาลจะต้องร่างเทศบัญญัติให้แล้วเสร็จพร้อมส่งร่างเทศบัญญัติไปเพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด

- เทศบาลตำบล สามารถดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ของตนตามกฎหมาย ในพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเอง แต่หากมีความจำเป็นและมีความประสงค์จะทำกิจการนอกพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานพัฒนาของเทศบาลตำบลแล้วนั้น เทศบาลตำบลสามารถทำกิจการนอกเขตเทศบาลได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล สภาจังหวัดหรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

- เทศบาลตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานให้เทศบาลเป็นการ

ชั่วคราว โดยไม่ต้องขาดจากต้นสังกัดเดิมได้เมื่อการขอเป็นประโยชน์แก่กิจการของเทศบาล หากข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างผู้นั้นเป็นผู้อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และหากไม่ได้อยู่ในอำนาจความดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีนี้ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อน

- มาตรการในการกำกับดูแลเทศบาลตำบล

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงต่อการกำกับดูแลเทศบาลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย สำหรับเทศบาลตำบล กฎหมายได้ให้อำนาจแก่นายอำเภอเป็นผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดในการกำกับดูแลเทศบาลนั้น ถ้าหากเทศบาลตำบลใดดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ จะมีมาตรการดำเนินการต่อเทศบาลดังต่อไปนี้

1) เทศบาลตำบล นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดในการควบคุมดูแลเทศบาลตำบลในอำเภอนั้น ๆ ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการชี้แจง แนะนำ ตักเตือนเทศบาลตำบลและสามารถตรวจสอบกิจการ ใช้จ่ายงาน และเอกสารหรือสถิติต่าง ๆ จากเทศบาล มาตรวจได้

2) นายอำเภอ(กรณีเทศบาลตำบล) มีอำนาจหน้าที่ในการเรียกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนได้

3) นายอำเภอ(กรณีเทศบาลตำบล) มี อำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ เนื่องจากนายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นว่าคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีผู้หนึ่งผู้ใดไปปฏิบัติกิจการของเทศบาลไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาลหรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอได้มีการตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม เมื่อนายอำเภอสั่งเพิกถอนแล้วให้รับรายงานรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ทราบภายในเวลา 50 วัน เพื่อให้รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งการตามแต่เห็นสมควร

4) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย พร้อมด้วยหลักฐานยืนยันการปฏิบัติงานของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีที่ว่าฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤตินำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ ตำแหน่ง เทศบาล หรือข้าราชการ แล้วรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยอาจสั่งให้คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีนั้นออกจากตำแหน่งก็ได้

5) รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจที่จะยุบสภาเทศบาล เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งหรือแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลใหม่ ในคำสั่งยุบสภาเทศบาลนั้นต้องกำหนดให้เลือกตั้งและแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลใหม่ภายในเวลา 90 วัน

6) กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจในการควบคุมดูแลเทศบาลเทศบาลหนึ่งเป็นการเฉพาะได้ เมื่อเห็นว่ามีอำนาจจำเป็นโดยจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเมื่อเทศบาลโดยอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทยแล้ว บรรดาอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

กับเทศบาลนั้น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ที่รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย

5.1.1.2 การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)

อบต.เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 (และแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2542)มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตเทศบาลหรือหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งอบต. มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ ต้องการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้การพัฒนาตรงตามความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งเป็นเสมือนโรงเรียนฝึกความเป็นประชาธิปไตยให้แก่คนในท้องถิ่น

- โครงสร้างของอบต.

อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) สภา อบต. ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้านในตำบลนั้น ๆ

หมู่บ้านละ 2 คน

2) คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร 1 คน กรรมการฯ 2 คน

สภา อบต. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ อบต.

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบาย และแผน

พัฒนาตำบลและกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

คณะกรรมการบริหาร อบต. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) บริหารกิจการของ อบต. ให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการของ อบต. ต่อสภา อบต.

2) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภา อบต. พิจารณาเห็นชอบ

3) รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภา อบต.ทราบ

- อำนาจหน้าที่ อบต.

อบต. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังจะแยกรายละเอียด ต่อไปนี้

1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้

ตามความจำเป็นและสมควร

อบต. "อาจจัด" ทำกิจการในเขต อบต. ดังต่อไปนี้

- 1) ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้น้ำและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้น้ำและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้น้ำและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- 5) ให้น้ำและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของอบต.
- 10) ให้น้ำตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม
- 11) ให้น้ำกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) ให้น้ำกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

- รายได้และรายจ่ายของ อบต.

1) รายได้

- อบต. สามารถจัดเก็บรายได้เอง ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน ภาษีป้าย

อากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับรายได้จากทรัพย์สิน สาธารณูปโภค การพาณิชย์ รวมทั้งเงินกู้ เงินที่มีผู้อุทิศให้

- รายได้ ซึ่งหน่วยงานอื่นเก็บแล้วส่งให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ภาษีรถยนต์ และล้อเลื่อน รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

- รายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งหน่วยงานอื่นเก็บแล้วส่งให้ อบต. จากอากรรังนก นางแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงป่าไม้ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม อากรประมง และรายได้ตามกฎหมายอุทยานแห่งชาติ

2) รายจ่าย

เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนอื่น ๆ ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมาย หรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับอบต.

อบต.มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์กับจังหวัดและอำเภอ ในฐานะราชการบริหารส่วนภูมิภาคและกับราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นในฐานะผู้มอบอำนาจกับผู้รับอำนาจมาปฏิบัติซึ่งมีดังต่อไปนี้

1) อบต.ในฐานะผู้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น

-อบต.จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภายในเขตตำบลของตนเองโดยจะดำเนินการกิจกรรมตามที่กฎหมายกำหนดว่าต้องทำ 8 ประการ และกิจกรรมที่กฎหมายให้ทำได้ หากมีความสามารถหรือเห็นควรว่าทำได้ จำนวน 11 ข้อ อย่างไรก็ตาม อำนาจในการการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะต้องทำภายใต้บังคับของกฎหมาย กล่าวคือ จะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดถึงอำนาจหน้าที่และบทบาทไว้ให้ทำได้เท่านั้น

- อบต.จะดำเนินการใด ๆ จะต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลหรือแผนพัฒนาจังหวัด และหากส่วนราชการอื่นใดมีโครงการหรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ของอบต. ก็จะต้องคำนึงถึงโครงการพัฒนาของอบต.และคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลซึ่งจัดทำโดยอบต.ด้วย ทั้งนี้การมีแผนชัดเจนจะทำให้เกิดการประสานการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาความซับซ้อนของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

- อบต.ที่มีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์จะเป็นเทศบาล อาจมีพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดตั้งอบต.นั้นเป็นเทศบาลได้ ทั้งนี้ อบต.ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลจะทันสมัยสภาพเป็นอบต.นับตั้งแต่วันที่ ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็นเทศบาลและจะต้องโอนงบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้องหนี้ พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างให้เป็นของเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นใหม่นั้น แต่ข้อบังคับตำบลของ อบต.ที่มีการบังคับใช้อยู่จะยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราเทศบัญญัติในเรื่องนั้น ๆ ขึ้นมาใช้แทน

- อบต.อาจดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนตามกฎหมายกำหนดไว้ในกฎหมายได้ในพื้นที่ของตน แต่หากมีความจำเป็นและมีความประสงค์จะทำกิจการนอกพื้นที่ซึ่งจะเป็น

ประโยชน์แก่อบต.แล้วก็อาจทำกิจกรรมนอกเขตได้ นอกจากนี้อบต.อาจร่วมมือกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการทำกิจกรรมร่วมกันได้ ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

- อบต.อาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานให้อบต.เป็นการชั่วคราวโดยไม่ต้องขาดจากต้นสังกัดเดิมได้เมื่อเห็นว่าการขอเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์แก่กิจการของอบต. ทั้งนี้ หากข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างผู้นั้นเป็นผู้อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และหากมิได้อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดผู้นั้นก่อน

- มาตรการในการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาทของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดต่ออบต.เป็นการกำกับดูแลให้อบต.ปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ หากอบต.มีการดำเนินการที่นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าไม่ถูกต้อง จะมีมาตรการในการดำเนินการกับอบต. ดังต่อไปนี้

- 1) นายอำเภอดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. ให้เป็นไปตามกฎหมาย
- 2) นายอำเภอมีอำนาจยับยั้งการดำเนินการใด ๆ ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ เป็นไปตามกฎหมายได้เป็นการชั่วคราว แล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัย
- 3) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร ออกจากตำแหน่งหรือยุบสภาตำบลได้
- 4) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้กรรมการบริหารอบต.(กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน) ออกจากตำแหน่งเมื่อบุคคลนั้นถูกสภาอบต.มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) นายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกอบต. กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างของอบต.มาชี้แจงและสอบสวน ตลอดจนเรียกรายงานหรือเอกสารใด ๆ จากอบต.ได้
- 6) หากสภาอบต.กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือว่าปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งให้คณะกรรมการบริหารทั้งคณะ หรือคณะกรรมการบริหารบางคนพ้นจากตำแหน่ง เป็นผลจากการกระทำของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโดยตำแหน่งหรือกรรมการบริหารที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน แล้วแต่กรณีโดยให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น

5.1.1.3 บทบาทการดำเนินงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในพื้นที่ศึกษา

การศึกษารoles บทบาทการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบล และ อบต. ในพื้นที่เมืองอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในกรณีเทศบาลตำบลทั้ง 2 แห่งในพื้นที่ศึกษา คือทั้งเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ และเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า เป็นเทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะในปี 2542 สำหรับ อบต. ที่ศึกษา อันได้แก่ อบต.ในคลองบางปลากด อบต. แหลมฟ้าผ่า อบต.ปากคลองบางปลากด อบต.บ้านคลองสวน และอบต.นาเกลือ เพิ่งจะได้รับการประกาศจัดตั้งเป็น อบต. ในปี 2538 โดยการศึกษากิจกรรม/ภารกิจ/โครงการที่องค์กรการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แบบนี้ได้ดำเนินการไปตามข้อมูล ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลตำบล และของ อบต.เป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นองค์กรที่เพิ่งได้จัดตั้งขึ้นไม่นานนัก ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอันเนื่องมาจากในบางแห่งยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ บางแห่งไม่มีความพร้อมในการวางแผนพัฒนาประจำปี หรือแม้กระทั่งแผนพัฒนา 5 ปี มีบางแห่งเท่านั้นที่ทำ และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระยะเวลาของการจัดทำยังไม่แล้วเสร็จ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปจากการสัมภาษณ์ พนักงานส่วนตำบล เกี่ยวกับภารกิจที่องค์กรรับผิดชอบและดำเนินการปฏิบัติอยู่ มีดังต่อไปนี้

- การดำเนินการพัฒนาทางด้านกายภาพ (โครงสร้างพื้นฐาน)

ประกอบด้วยแผนงาน/โครงการการพัฒนาพื้นที่ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ พิจารณาจากแผนงาน/โครงการใน ปี2539-2542 พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(เทศบาลตำบลและ อบต.)ที่ศึกษา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางกายภาพเป็นสำคัญ ได้มีกิจกรรมหรือโครงการแผนงานที่อยู่ในรูปกิจกรรมของการก่อสร้าง การปรับปรุง การซ่อมแซมถนนในพื้นที่ชุมชน หมู่บ้าน การขยายประปาหมู่บ้าน การขยายไฟฟ้าในหมู่บ้านและติดตั้งแสงสว่างในที่สาธารณะ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาแหล่งน้ำ สาธารณะ ขุดลอกคู คลอง เพื่อการสัญจรที่สะดวกขึ้น การกำจัดขยะในพื้นที่ชุมชน แหล่งน้ำ มีหน่วยป้องกันความปลอดภัย มีรถดับเพลิง มีการสร้างหอกระจายข่าว สนามกีฬา สร้างตลาด ท่าเรือ ท่าข้าม การควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม การดูแลป่าชายเลน ซึ่งมีในพื้นที่ ได้แก่ อบต.บ้านคลองสวนมีพื้นที่ติดอ่าวไทย ซึ่งปัจจุบันมีป่าชายเลนเหลืออยู่น้อยมาก แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก เห็นได้ว่าในบางพื้นที่ศึกษา เช่น เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ไม่มีพื้นที่ป่าชายเลนเหลืออยู่ ทั้งที่เคยมีแต่ ไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาตรงจุดนี้และไม่มีความจริงจัง

- การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

แผนงานหรือกิจกรรมหลัก ๆ ที่เทศบาลตำบลและอบต.ในพื้นที่ให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมอาชีพในชุมชน การส่งเสริมการลงทุนทั้งจากภายในพื้นที่เองและภายนอกพื้นที่ด้วย ด้วยเหตุที่เทศบาลตำบลและอบต. ที่ศึกษานั้น เป็นองค์กรหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็ก อีกทั้งเพิ่งจัดตั้งขึ้นไม่นาน กิจกรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่จึงเน้นหนักไปที่การพัฒนาสภาพ

โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเป็นสำคัญ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเท่าใดนัก บางแห่งเป็นเพียงแผนที่เขียนขึ้นมาเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ศึกษา สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำเค็ม น้ำกร่อย เช่น กุ้ง ปู หอย แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านการตลาดและการให้ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่การพัฒนาอาชีพดังกล่าว เพื่อให้เป็นการเพิ่มผลผลิตให้ได้มากยิ่งขึ้น ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นยังไม่มีกำหนดพื้นที่ชัดเจนในเรื่องการแบ่งเขตการพัฒนา ยังไม่มีกำหนดเขตอุตสาหกรรม เขตเกษตรกรรม การเติบโตขึ้นของอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา ยังคงเป็นการเติบโตแบบธรรมชาติ ติดต่อกับอำเภอพระประแดงตรงพื้นที่อบต.ปากคลองบางปลากด ทำให้พื้นที่นี้มีการเติบโตทางอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง

- การพัฒนาทางด้านสังคม

แผนงาน/โครงการหลักที่แต่ละพื้นที่ให้ความสำคัญ คือ การดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมในเด็กและผู้ใหญ่ โดยมีการจัดสร้างสนามกีฬาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การดูแลเรื่องการศึกษา การให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยการสร้างระบบกระจายข่าว มีสถานศึกษาในการพัฒนาความรู้แก่เด็กและกลุ่มสตรี แม่บ้าน รวมถึงชาวบ้านทั่วไป การพัฒนากลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแลสอดส่องทุกข์สุขของชุมชนตนเอง มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น การดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน รวมถึงการสาธารณสุขในชุมชนด้วย เพราะการพัฒนาชุมชนที่ดีได้ คนในชุมชนจะต้องมีสุขภาพกายที่ดี สุขภาพใจที่สดใส เพื่อเป็นพลังในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตต่อไป แต่ในพื้นที่ศึกษานั้น ประเภทของกิจกรรมยังคงน้อย ยังไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังมากนัก จะเห็นได้จากอัตราเด็กที่เรียนหนังสือในระดับอุดมศึกษายังมีน้อย สถานศึกษาของชุมชนยังไม่เพียงพอ การให้ความรู้แก่ชุมชนโดยผ่านระบบกระจายเสียงของหมู่บ้านห้องสมุดหมู่บ้านก็ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์มากนัก ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามาใส่ใจ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การพัฒนาเกิดการครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

- ด้านการบริหารพัฒนา

ทั้งเทศบาลตำบลและอบต. เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มุ่งให้อิสระแก่ท้องถิ่นในการบริหารกิจการ การพัฒนาด้วยตนเอง โดยงบประมาณที่ได้รับทั้งจากการอุดหนุนของรัฐบาล และรายได้ของตนเองจากการเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต รายได้จากสาธารณูปโภค เทศพาณิชย์ และรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ นำมาใช้บริหารพัฒนาท้องถิ่น โดยมีการวางแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาเทศบาล เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นโดยแท้จริง ทั้งนี้ เทศบาลตำบลและอบต. ที่ศึกษาล้วนให้ความสำคัญแก่การพัฒนาด้วยการวางแผนพัฒนารายปี เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาตำบล ของ อบต. สำหรับเทศบาล มีแผนพัฒนาเทศบาล ได้ระบุให้เทศบาลและอบต.ต้องมีแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี

ด้วย เพิ่มเติมจากที่มีแผนรายปีอยู่แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี โดยในแผนจะแสดงถึงกิจกรรม ภารกิจ โครงการของหน่วยงานเทศบาลตำบลและอบต. และของหน่วยงานราชการในสังกัดส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทุกหน่วยที่ปฏิบัติในพื้นที่ตำบล

ขณะนี้แต่ละหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา กำลังอยู่ในช่วงเวลาของการร่างแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี ส่วนแผนพัฒนาตำบลรายปี ได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยทุกพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงความล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพและขาดความพร้อมในการบริหารงาน ทำให้การพัฒนาเป็นไปโดยไร้ทิศทาง หรือพูดได้ว่าปล่อยไปตามยถากรรม และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ เพราะส่วนใหญ่จะเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะการก่อสร้างถนนเป็นหลัก ส่วนด้านอื่น ๆ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

- ด้านพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาความรู้ ความสามารถในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงาน ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน อบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำมาปฏิบัติงาน จากการสอบถามและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า บุคลากรในหน่วยงานยังไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม ไม่สนใจปัญหาของท้องถิ่น เห็นความสำคัญของภารกิจส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานจะสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น ต้องมาจากความพร้อมและความร่วมมือกันของบุคลากรในหน่วยงาน จึงจะทำให้การดำเนินงานมีศักยภาพได้ ระดับความใส่ใจในการทำงานของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน จากการสังเกตพบว่า เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่ามีกิจกรรม โครงการพัฒนา การจัดเก็บข้อมูล ความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

5.1.1.4 ความสัมพันธ์ของการดำเนินงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลกับแผนพัฒนาในระดับจังหวัด อำเภอ

การดำเนินงานของเทศบาลตำบลและอบต. เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด อำเภอในการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภคทุกด้านให้ทั่วถึงในพื้นที่ชนบท การพัฒนาทางเศรษฐกิจตามนโยบายชุมชนพึ่งตนเอง มีการส่งเสริมการเพิ่มรายได้สร้างอาชีพที่มาจากทรัพยากรในท้องถิ่น ส่งเสริมการแปรรูป จัดตลาดรองรับผลผลิต ส่งเสริมการลงทุนที่ต่อเนื่องกับการเกษตรและการประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย น้ำเค็ม และการประกอบอาชีพเสริม สำหรับการพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมของจังหวัด อำเภอ มีการสนับสนุนการลงทุนจากภายนอก และมีการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งแต่ละเทศบาลตำบลและอบต.มีความพยายามในการวางแผนพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอในทุก ๆ ด้าน แต่ยังคงขาดการวางแผนพัฒนาในระยะยาวจึงไม่มีความต่อเนื่อง มีเพียงเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่าเพียงแห่งเดียวที่เห็นการวางแผนได้ชัดเจน กล่าวคือ เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่าได้ทำแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี เป็นแผนเพื่อเตรียมการสำหรับการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

ในระดับสูงคือระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ตามลำดับ อีกทั้งให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย โดยได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาระยะ 5 ปี เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้แล้วนั้นสำเร็จลุล่วงบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา อีกทั้งทำให้การพัฒนามีความต่อเนื่อง เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่าจึงได้มีการจัดทำแผนโดยละเอียดเพียงหน่วยงานเดียว ที่นำแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลระยะปานกลาง 5 ปี มาเป็นปัจจัยในการจัดทำ สำหรับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ยังขาดการวางแผนพัฒนาระยะ 5 ปี ระยะเวลานี้เป็นช่วงของการวางแผนยังไม่แล้วเสร็จทำให้การพัฒนาดำเนินงานยังไม่มีอย่างต่อเนื่อง ยังคงเป็นเพียงการดำเนินการเพื่อให้หมดไปในแต่ละปีงบประมาณหนึ่ง ๆ เท่านั้น

5.1.2 บทบาทและหน้าที่ของชุมชนในพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากลักษณะพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่กำลังเติบโตประกอบกับมีความหลากหลายในพื้นที่ทั้งในด้านลักษณะชุมชนและการทำอาชีพ รวมถึงตำแหน่งที่ตั้ง ทำให้แต่ละจุดจะมีบทบาทและหน้าที่ต่างกันออกไป

5.1.2.1 ชุมชนอุตสาหกรรม เป็นกลุ่มชุมชนที่เกิดขึ้นจากลักษณะการเติบโตของ

เมืองและเกิดจากการแผ่ขยายตัวจากแนวกรุงเทพฯ ลักษณะชุมชนเป็นแหล่งพักอาศัยและการพาณิชย์เพื่อรองรับกลุ่มคนที่ทำงานอยู่ในย่านอุตสาหกรรม ลักษณะที่พักโดยทั่วไปจะเป็นบ้านเช่า ห้องเช่า หรือตึกแถว จัดเป็นย่านที่มีอัตราการเติบโตสูง ทั้งในด้านความหนาแน่นประชากร ความครบครันของสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ทางสัญจรหลักของชุมชนอาศัยการคมนาคมทางบกเป็นการสัญจรในพื้นที่ ได้แก่ ถนนสุขสวัสดิ์ และถนนประชาอุทิศ ชุมชนอุตสาหกรรมจึงจัดเป็นกลุ่มชุมชนที่ทำรายได้มากที่สุดในพื้นที่ศึกษา มีความเจริญมากที่สุด และเป็นจุดที่จะมีแนวโน้มการขยายตัวมากที่สุด มีการพาณิชย์และการบริการต่าง ๆ รองรับทั้งในชุมชนตนเองและชุมชนอื่น ๆ ทั้งอำเภอ เป็นชุมชนแนวหน้าที่จะรองรับการขยายตัวทั้งจากทางพระประแดง และการพาณิชย์การขนส่งจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก

5.1.2.2 ชุมชนพักอาศัยริมคลอง เป็นชุมชนที่มีลักษณะการกระจายตัวอยู่ทั่วทั้ง

พื้นที่ โดยมีลักษณะการพักอาศัยโดยยึดการสัญจรเดิมเป็นหลัก จัดเป็นลักษณะชุมชนที่เติบโตมาจากดั้งเดิมอาศัยตั้งชุมชนอยู่ตามริมคลองและมีขนาดชุมชนที่ใหญ่ขึ้นตามความสำคัญของแต่ละคลองนั้น ๆ ลักษณะชุมชนเป็นกลุ่มชุมชนเพื่อการพักอาศัยเท่านั้น คนในชุมชนส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าไปทำงานในเมืองมากกว่า สำหรับที่พักอาศัยในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะบ้านเดี่ยวปลูกติดกันไป ผู้พักอาศัยเป็นเจ้าของเอง พาณิชย์และบริการต่าง ๆ อาศัยร้านค้าย่อยในชุมชนตนเอง แต่บางอย่างต้องใช้ร่วมกับการพึ่งพิงแหล่งพาณิชย์ในชุมชนอุตสาหกรรม ชุมชนพักอาศัยริมคลองจึงเป็นชุมชนเพื่อการพักอาศัยกลุ่มคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ประกอบอาชีพนอกชุมชน กลุ่มชุมชนที่เห็นได้ชัด ได้แก่ ชุมชนริมคลองสรรพสามิต ซึ่งแต่เดิมเป็นชุมชนที่เกิดจากการพาณิชย์ทางเรือ ที่เป็นจุดเก็บภาษีปากอ่าว ทำให้เป็นกลุ่มชุมชนที่เกิดมาแต่เดิม ถึงแม้ปัจจุบันจะยกเลิกการเก็บภาษีปากอ่าวไปแล้ว กลุ่มชุมชนก็ยัง

อยู่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงลักษณะการประกอบอาชีพของชุมชนซึ่งแต่เดิมเป็นการทำงานในชุมชน เปลี่ยนไปเป็นการเข้าไปทำงานในตัวเมืองหรือในเขตกรุงเทพฯ ประชากรมีความหนาแน่นน้อย ทำให้อัตราการขยายตัวของชุมชนมีไม่มากนักแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนจะเป็นการขยายตามแนวคลอง ยกเว้นบางจุดที่ตำแหน่งใกล้เคียงกับถนน ก็จะขยายตัวเข้าหาถนน

5.1.2.3 ชุมชนเกษตร เป็นชุมชนที่มีพื้นที่ชุมชนมากเป็นอันดับหนึ่งในพื้นที่ศึกษา ลักษณะของชุมชนเป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพในพื้นที่ โดยอาศัยการเลี้ยงสัตว์น้ำและการจับสัตว์น้ำ เป็นหลัก เป็นกลุ่มชุมชนที่กระจายตัวแบบบ้านเดี่ยวโดด ๆ ในพื้นที่ทำกินของแต่ละครัวเรือน การติดต่อกันในแต่ละครัวเรือนจึงอาศัยการคมนาคมทางน้ำโดยสัญจรตามคลองย่อยต่าง ๆ เป็นสำคัญ ร่วมกับการเดินทางต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน อุบโศก และบริโศก ต้องพึ่งพิงจากชุมชนริมคลองที่เป็นร้านค้าย่อยหรือต้องเข้าเมืองสำหรับบริการและการพาณิชย์ในบางประเภท จัดเป็นกลุ่มชุมชนลดขนาดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากคนในชุมชนเริ่มหันไปประกอบอาชีพอื่นมากกว่าเพราะการเกษตรในชุมชนมีความไม่แน่นอนสูง มีปัญหามากและขาดการสนับสนุนที่เพียงพอ เพื่อการพัฒนา

5.1.2.4 ชุมชนริมฝั่ง/ชุมชนปากอ่าว เป็นกลุ่มชุมชนที่เกาะกลุ่มกันอยู่ในบริเวณริมฝั่งแผ่นดินทางตอนล่างและบริเวณปากอ่าว ซ้อนทับอยู่บนพื้นที่ป่าชายเลนตอนล่างของพื้นที่ศึกษา ลักษณะชุมชนเป็นกลุ่มที่เกิดจากการประกอบอาชีพประมงและการจับสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำตื้น จำนวนครัวเรือนยังมีไม่มากนัก เนื่องจากขาดแคลนด้านสาธารณูปโภคและการบริการต่าง ๆ การขยายตัวและความเจริญของชุมชนจึงมีอัตราที่ต่ำด้วย การคมนาคมของชุมชนอาศัยการสัญจรทางน้ำเพียงลักษณะเดียว โดยใช้การสัญจรตัดผ่านคลองย่อยต่าง ๆ และการสัญจรผ่านทางปากอ่าวเข้าสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากขาดการจัดการชุมชนทำให้ชุมชนมีการขยายตัวแบบไม่มีระบบ ทำให้เกิดปัญหาการรุกล้ำพื้นที่ป่าชายเลนด้วย และในบางพื้นที่ก็เปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนเกษตรกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยด้วย

5.1.2.5 ชุมชนดั้งเดิม ซึ่งได้แก่กลุ่มคนที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อยู่แล้วแต่เดิมมีการเกาะกลุ่มกันจนเป็นชุมชนอย่างเด่นชัด เป็นลักษณะกลุ่มชุมชนย่อยที่เกาะกลุ่มกันแต่ละจุดตามแนวคลองที่สำคัญต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ชุมชนบ้านสาขลา เนื่องจากเป็นกลุ่มชุมชนเชื้อสายมอญแต่เดิม มีลักษณะวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม เป็นการเกาะกลุ่มของชุมชนเกษตรเดิมแถบพื้นที่ตำบลนาเกลือและตำบลแหลมฟ้าผ่าตอนปลาย ชุมชนบ้านแหลมสิงห์ชุมชนประมงปากอ่าว ชุมชนบ้านคลองสวน ชุมชนเกษตรที่อยู่ทางตอนบนของพื้นที่ ซึ่ง 2 ชุมชน เป็นลักษณะชุมชนที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันของกลุ่มคนทางการเกษตรในพื้นที่นั้น ๆ มากกว่า ชุมชนดั้งเดิมจึงเปรียบเสมือนชุมชนอนุรักษ์ เป็นกลุ่มที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตดั้งเดิมของพื้นที่ ที่มีการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานได้จนถึงปัจจุบันและเหมาะที่จะเป็นแหล่งให้ความรู้และเพื่อการศึกษาสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในแง่ชุมชนชายฝั่งและป่าชายเลน

5.1.2.6 ชุมชนของพื้นที่ทหาร ในเขตพื้นที่ศึกษา นอกจากสวนที่กล่าวมาแล้วยังมีพื้นที่อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน ได้แก่ เขตพื้นที่ทหาร ซึ่งตั้งอยู่บริเวณตั้งแต่คลองสรรพสามิต

จุดติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ลงมาถึงปากอ่าวเป็นพื้นที่ของทหารเรือครอบคลุมพื้นที่ 2 ฟากของถนนสุขสวัสดิ์ตอนปลาย สิ้นสุดที่ป้อมพระจุลจอมเกล้า ในเขตของพื้นที่ทหารจัดเป็นพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ศึกษาด้วยเช่นกัน เนื่องจากในเขตทหารมีจำนวนคนอยู่มาก มีการจัดการพื้นที่ของส่วนของพื้นที่ทหารเองอย่างเป็นระบบรองรับอยู่แล้วทั้งด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การจัดสรรที่พักอาศัย การจัดการสิ่งปฏิกูล ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถรองรับชุมชนรอบนอกของพื้นที่ทหารได้เป็นอย่างดีด้วย ทำให้ในส่วนของพื้นที่ตอนนอกที่ยังไม่เจริญหรือยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐสามารถพึ่งพิงจากทางฝ่ายทหารได้ แต่ทั้งนี้จำเป็นที่จะต้องพิจารณาร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายด้วย นอกจากนี้แล้วในปัจจุบัน นโยบายทางการทหารยังปรับเพื่อการเกื้อหนุนชุมชนมากขึ้นด้วย โดยเป็นผู้ดูแลและคอยช่วยเหลือในด้านการประสพภัยทางธรรมชาติต่าง ๆ อันได้แก่ ภาวะน้ำท่วม น้ำจืดขาดแคลน การกักภัยทางน้ำ แหล่งเก็บข้อมูลและสถิติเพื่อการวิเคราะห์และวิจัยด้วย โดยเป็นผู้ดูแลพื้นที่ปายาเลน ระดับน้ำทะเลขึ้นลง สภาพน้ำ และสภาพอากาศในพื้นที่ ดังนั้น พื้นที่ทหารจึงมีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นแหล่งดูแลและให้ข้อมูลต่าง ๆ กับชุมชนหรือพื้นที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี หากได้รับการสนับสนุนและการวางนโยบายที่เหมาะสม

5.2 ศักยภาพและข้อจำกัดในพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง เพื่ออธิบายเมืองที่ศึกษา อันได้แก่ เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด และองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า รวมไปถึงพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลองสวน โดยใช้ปัจจัยในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มาอธิบายจุดอ่อน (ข้อจำกัด) ศักยภาพของพื้นที่ศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.2.1 ด้านประชากร

จำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากร จากตาราง 4.6 และ 4.19 พบว่าประชากรส่วนใหญ่อยู่ในอบต.ในคลองบางปลากดและเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์นับเป็นพื้นที่ที่มีการเติบโตสูงดูจากอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับอบต.นาเกลือและอบต.แหลมฟ้าผ่าซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงน้อย

กำลังแรงงาน จากตาราง 4.9 พบว่าปริมาณวัยแรงงานแต่ละพื้นที่มีอัตราส่วนเทียบกับจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่มีค่าที่ไม่แตกต่างกันมากนัก มีศักยภาพด้านแรงงาน

ความรู้และระดับการศึกษาของประชากรและวัยแรงงาน จากข้อมูลทศร 2 ค พบว่า ถึงแม้ว่าจะมีประชากรวัยแรงงานจำนวนมากในแต่ละพื้นที่ แต่เป็นประชากรที่ส่วนใหญ่ขาดคุณภาพด้านการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มแรงงานในพื้นที่ศึกษาเหมาะสมสำหรับอาชีพบางประเภท เช่น รับจ้าง

ตาราง 5.1 ประเมินศักยภาพพื้นที่ศึกษา

พื้นที่	ประชากร				แรงงาน		การศึกษา		พื้นที่		การเกษตร		อุตสาหกรรม		ร้านค้า/บริการ		งบประมาณ		อันดับ
	จำนวน	อันดับ	อัตราเปลี่ยนแปลง	อันดับ	จำนวน	% อันดับ	จบภาคบังคับ	อันดับ	ขนาด	อันดับ	อาชีพเกษตร	อันดับ	โรงงาน	อันดับ	จำนวน	อันดับ	รายรับ	อันดับ	เฉลี่ย
ท.พระสมุทรฯ	13,272	2	2.1	3	70.52	3	-	-	6.5	6	-	-	125	2	-	-	17,959,590	2	5.50
ท.แหลมฟ้าผ่า	12,520	3	-2.87	4	71.07	1	-	-	7	5	-	-	-	-	-	-	12,160,940	3	3.20
อบต.ในคลองฯ	34,712	1	10.86	1	70.35	4	2283	1	14.5	4	1.29	4	258	1	534	1	26,602,237	1	2
อบต.แหลมฯ	6,172	5	-67.25	6	-	-	347	2	15.08	3	24.48	3	34	3	26	4	2,837,100	6	4
อบต.บ้านฯ	5,361	6	10.84	2	70.73	2	125	4	53	2	34.47	2	19	4	50	3	6,423,500	4	3.22
อบต.นาเกลือ	8,771	4	-4.89	5	70.03	5	256	3	32.6	1	53.65	1	3	5	56	2	4,036,856	5	3.44

ที่มา จากการวิเคราะห์

ตาราง 5.2 ประเมินศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานบริการในพื้นที่ศึกษา

เปรียบเทียบ	ท.พระสมุทรเจดีย์	ท.แหลมฟ้าผ่า	อบต.ในคลอง	อบต.แหลมฟ้าผ่า	อบต.บ้านคลองสวน	อบต.นาเกลือ
โครงสร้าง พื้นฐาน						
ไฟฟ้า	5	5	5	3	5	3
ประปา	5	5	5	3	3	3
โทรศัพท์	5	3	3	3	3	5
ถนนสายหลัก	5	5	5	3	3	3
การกำจัดขยะ	5	5	3	3	3	3
รถดับเพลิง	5	1	1	1	1	1
บริการสังคม						
โรงเรียนประถม	5	3	5	3	3	3
โรงเรียนสูงกว่าประถม	3	1	1	3	1	3
วัด	3	3	5	3	5	5
อนามัย/ร.พ.	5	3	3	3	3	3
สถานีตำรวจ	1	5	1	1	1	5
ตลาดสด	5	1	1	1	1	1
ไปรษณีย์	5	1	1	1	1	1
ท่าเทียบเรือ	5	5	1	1	1	1
คะแนนเฉลี่ย	4.5	3.29	2.86	2.29	2.43	2.86

ที่มา จากตาราง 4.12 4.13 และข้อมูล กชช2ค

ค่าคะแนน 1 = ไม่มี

3 = ไม่ทั่วถึง

5 = มี

การย้ายถิ่นของประชากร จากตาราง 4.25 พบว่า พื้นที่ตำบลในคลองบางปลากดมีการย้ายถิ่นสูงสุด กล่าวคือ มีถึง ร้อยละ 60 ขณะที่ประชากรวัยแรงงานมีร้อยละ 70 กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในพื้นที่ ตรงกันข้ามกับตำบลนาเกลือที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรน้อยมาก

5.2.2 ด้านกายภาพ

ขนาดของพื้นที่และสภาพดิน จากตาราง 4.6 และ 4.19 พื้นที่ที่โดดเด่น คือ อบต.ในคลองบางปลากดและเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า มีขนาดพื้นที่น้อย มีการกระจุกตัวอยู่ใน 2 พื้นที่นี้มาก อบต.นาเกลือและอบต.แหลมฟ้าผ่า อบต.บ้านคลองสวน มีประชากรน้อย แต่มีพื้นที่มากเกินครึ่งของพื้นที่ทั้งหมด และเป็นเจ้าของที่ดินของตนเองไม่ถึงครึ่ง ส่วนอีกประมาณร้อยละ 20 เป็นพื้นที่เช่า แสดงว่ายังมีพื้นที่ที่เหลืออีกจำนวนมากขาดการใช้ประโยชน์ จัดเป็นพื้นที่ว่างใช้ประโยชน์จากพื้นที่ไม่เต็มที่ โดยเฉพาะพื้นที่เกษตร อบต.นาเกลือ อบต.บ้านคลองสวน อบต.แหลมฟ้าผ่า มีที่ดินเป็นของตนเองเพียงร้อยละ 30 ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อไป

5.2.3 ด้านเศรษฐกิจ

พื้นที่เกษตรกรรมจากตาราง 4.22 มีบทบาทมากใน 3 ตำบล ได้แก่ อบต.นาเกลือ อบต.บ้านคลองสวน อบต.แหลมฟ้าผ่า แสดงให้เห็นถึงกลุ่มชุมชนเกษตรกรรมในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย ปัจจุบันมีพื้นที่เกษตรกรรมครึ่งหนึ่งของพื้นที่ ที่เหลือเป็นว่าง จึงสามารถขยายการเติบโตของย่านที่พักอาศัยและการเกษตรได้อีกมาก

โรงงานอุตสาหกรรม จากตาราง 4.14 พบว่า มีมากในเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่าและเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์มีความโดดเด่นเรื่องจำนวนโรงงาน จัดเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่มีอยู่มากในพื้นที่ทั้งสอง

การค้าและการบริการ จากตาราง 4.14 ส่วนใหญ่จะมีมากในเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่าและเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ มีมากถึง 20 เท่าเมื่อเทียบกับอบต.แหลมฟ้าผ่า แสดงถึงการไม่กระจายตัวให้เหมาะสมตามที่ตั้งของชุมชน

5.2.4 ด้านสังคม

จากตาราง 4.12 4.13 และจากข้อมูลกชข2ค พบว่า ความเจริญส่วนใหญ่มีเฉพาะบริเวณเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์และเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า เนื่องจากรองรับความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม ขณะที่ละเลยในพื้นที่เกษตรที่ขาดแคลนสาธารณูปโภคสาธารณูปการ แม้จะมีแต่ก็ไม่ทั่วถึงไม่พอสับสนุนความเจริญในพื้นที่

5.2.5 การบริหาร

จากแผนพัฒนาตำบลของแต่ละหน่วยงาน พบว่า งบประมาณของแต่ละหน่วยงานได้รับจะแปรไปตามการขยายตัวของพื้นที่ มีงบประมาณสนับสนุนมากในพื้นที่ที่เป็นอุตสาหกรรมและงบประมาณจะน้อยในพื้นที่เกษตรกรรม ขณะนี้พื้นที่ภาคเกษตรมีขนาดพื้นที่ใหญ่กว่า

ในพื้นที่อำเภอพระสมุทรเจดีย์ นอกจากจะมีความได้เปรียบในจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนมากในการจัดความเจริญให้ทั่วถึงหลาย ๆ ด้านแล้ว แต่เมื่อมีข้อดีก็ย่อมจะมีข้อเสียของพื้นที่ด้วยเช่นกัน ซึ่งสามารถสรุปศักยภาพและข้อจำกัดที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์

ศักยภาพ

1. ติดกับอำเภอพระประแดงและใกล้กับกรุงเทพมหานครที่สุด
2. มีท่าข้ามและแพขนานยนต์ไปยังอำเภอเมืองสมุทรปราการ
3. มีโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งงานจำนวนมากที่สุด
4. มีการคมนาคมสะดวกทั้ง 2 ทาง เพราะพื้นที่ติดถนนสุขสวัสดิ์และแม่น้ำเจ้าพระยา
5. มีอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น
6. มีประชากรวัยแรงงานค่อนข้างสูง
7. มีสาธารณูปโภคสาธารณูปการพร้อม
8. มีสถานที่ท่องเที่ยวคือ พระสมุทรเจดีย์

ข้อจำกัด

1. สภาพดินเป็นดินเลนไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก และการเกษตรกรรม
2. มีน้ำท่วมถึงตลอดปีทำให้การระบายน้ำไม่ดี
3. อุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเกษตรยังมีน้อย
4. ประชากรขาดความรู้และทักษะในการทำงาน
5. มีสถานศึกษาและสถานบริการทางสังคมน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า

ศักยภาพ

1. มีประชากรวัยแรงงานสูงที่สุดในพื้นที่ศึกษา
2. มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา
3. มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการเข้าถึงในแหล่งชุมชน
4. มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประมงซึ่งทำรายได้ให้ค่อนข้างสูงมากกว่าการเกษตรอื่น
5. มีอาชีพส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ข้อจำกัด

1. พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ขึ้น-ลง ตลอดเวลา
2. สภาพดินเลน ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก มีการทรุดตัวของดินเนื่องจากน้ำกัดเซาะ
3. ประชากรมีการศึกษาอยู่ในขั้นต่ำ
4. การบริการทางสังคม สาธารณูปโภคไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด

ศักยภาพ

1. มีอัตราการเพิ่มประชากรมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา
2. มีประชากรประกอบหลากหลายกว่าพื้นที่อื่น มีอาชีพทำสวน รับจ้างต่าง ๆ
3. มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม น้ำกร่อย ทำนากุ้ง นาปู
4. มีธุรกิจร้านอาหารทะเล อยู่ในบริเวณนากุ้ง นาปู
5. มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก แบบในครัวเรือน ประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
6. มีป่าชายเลน มีต้นจากจำนวนมาก

ข้อจำกัด

1. สภาพดินเป็นดินเลว ไม่สามารถเพาะปลูกได้
2. ไม่สามารถทำนา ทำไร้ได้ เพราะน้ำท่วมถึงตลอดปี การระบายน้ำไม่ดี
3. สถานศึกษาและการบริการทางสังคมยังไม่ทั่วถึง
4. ประชากรยังมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ
5. ถนน ไฟฟ้า ประปา ยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน
6. ดินทรุดตัวทำให้สิ่งปลูกสร้างทรุดตัว ต้องเสี่ยงงบประมาณในการซ่อมแซมบ่อยครั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า

ศักยภาพ

1. มีพื้นที่ติดทะเล
2. มีทรัพยากรป่าชายเลน
3. มีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม
4. มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีการทำประมงมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา
5. ประชากรประกอบอาชีพทำประมงมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา
6. มีคู คลอง จำนวนมาก ทำให้การคมนาคมโดยเรือสะดวกสุดเหมาะแก่การสนับสนุนในเรื่อง

การท่องเที่ยวชมสภาพธรรมชาติ

ข้อจำกัด

1. เพาะปลูกไม่ได้ เพราะสภาพดินเค็มและมีน้ำท่วมถึง น้ำทะเลหนุน
2. ถนน ไฟฟ้า ประปายังไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน
3. ประชากรมุ่งหวังแต่การประกอบอาชีพประมงไม่มีการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่ม รายได้ให้แก่ครอบครัว ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อปีค่อนข้างต่ำ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลองสวน

ศักยภาพ

1. มีคลองจำนวนมาก
2. อยู่ติดกับกรุงเทพฯ ทั้ง 2 ด้าน
3. มีพื้นที่เกษตรมากกว่าพื้นที่อื่น
4. มีสภาพดินที่สามารถเพาะปลูกได้บ้าง
5. คมนาคมได้ทั้งทางน้ำและทางบก
6. มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

ข้อจำกัด

1. มีน้ำทะเลท่วมถึง ท่วมเป็นเวลานาน
2. การประกอบอาชีพทางเกษตรได้รายได้น้อย
3. ประชากรมีการศึกษาต่ำ
4. บริการทางสังคมยังไม่ทั่วถึงทั้งพื้นที่
5. ถนนยังไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ

ศักยภาพ

1. พื้นที่ติดทะเล รายได้ส่วนใหญ่มาจากการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
2. มีชุมชนดั้งเดิม บ้านสาขลา เป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. มีตลาดของทะเลสด
4. สามารถคมนาคมทั่วถึงทั้งทางบกและทางน้ำ
5. มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน
6. มีชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์

ข้อจำกัด

1. ขาดแคลนน้ำจืด น้ำกิน น้ำใช้
2. ขาดบริการทางสังคม
3. น้ำทะเลท่วมถึง อยู่ในสภาพน้ำขึ้น-น้ำลงตลอดเวลา
4. ประชากรมีการศึกษาต่ำ
5. การจัดเก็บขยะทำได้ลำบาก

การศึกษาพบว่าพื้นที่ศึกษานั้นมีการขยายตัวในอัตราที่เพิ่มขึ้น แต่ไม่สูงนัก ประกอบกับมีความซับซ้อนด้านการใช้ที่ดิน โดยมีการขยายตัวต่างกัน บางพื้นที่มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบทโดยชัดเจน อธิบายได้โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์

ศักยภาพ

1. มีคลองจำนวนมาก
2. อยู่ติดกับกรุงเทพฯ ทั้ง 2 ด้าน
3. มีพื้นที่เกษตรมากกว่าพื้นที่อื่น
4. มีสภาพดินที่สามารถเพาะปลูกได้บ้าง
5. คมนาคมได้ทั้งทางน้ำและทางบก
6. มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

ข้อจำกัด

1. มีน้ำทะเลท่วมถึง ท่วมเป็นเวลานาน
2. การประกอบอาชีพทางเกษตรได้รายได้น้อย
3. ประชากรมีการศึกษาต่ำ
4. บริการทางสังคมยังไม่ทั่วถึงทั้งพื้นที่
5. ถนนยังไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาเกลือ

ศักยภาพ

1. พื้นที่ติดทะเล รายได้ส่วนใหญ่มาจากการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
2. มีชุมชนดั้งเดิม บ้านสาขลา เป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. มีตลาดของทะเลสด
4. สามารถคมนาคมทั่วถึงทั้งทางบกและทางน้ำ
5. มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน
6. มีชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์

ข้อจำกัด

1. ขาดแคลนน้ำจืด น้ำกิน น้ำใช้
2. ขาดบริการทางสังคม
3. น้ำทะเลท่วมถึง อยู่ในสภาพน้ำขึ้น-น้ำลงตลอดเวลา
4. ประชากรมีการศึกษาต่ำ
5. การจัดเก็บขยะทำได้ลำบาก

การศึกษาพบว่าพื้นที่ศึกษานั้นมีการขยายตัวในอัตราที่เพิ่มขึ้น แต่ไม่สูงนัก ประกอบกับความซับซ้อนด้านการใช้ที่ดิน โดยมีการขยายตัวต่างกัน บางพื้นที่มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบทโดยชัดเจน อธิบายได้โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์

ระหว่างการจัดถิ่นฐานของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม กล่าวคือ พื้นที่ศึกษา ทั้งเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า ในเขตพื้นที่อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีสภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มเต็มไปด้วยลำคลอง ทางทิศตะวันออกติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทางทิศใต้ใกล้กับทะเล การตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมจึงเกาะกลุ่มไปตามแม่น้ำ ริมคลองต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการสัญจรเดินทาง ซึ่งการคมนาคมหลักดั้งเดิมนั้นอาศัยเรือเป็นพาหนะ คนในท้องถิ่นประกอบอาชีพประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เอาไปจากมาทำมูลหลังคา พื้นที่เป็นสภาพป่าชายเลนที่อุดมไปด้วยสัตว์น้ำ ได้แก่ ปู หอย กุ้ง รายได้ส่วนใหญ่มาจากการเกษตรกรรม แต่เมื่อแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ จนถึงระดับตำบล เข้ามามีบทบาทต่อพื้นที่ ด้วยแผนพัฒนาต่าง ๆ นั้นเน้นการกระจายอำนาจการปกครองดูแลให้แก่ท้องถิ่น นำความเจริญไปสู่ภูมิภาค เน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอันเป็นการขยายตัวมาจากกรุงเทพมหานครไปตามถนนสายสุขสวัสดิ์ซึ่งเป็นสายสำคัญที่เข้าสู่พื้นที่ศึกษา และพื้นที่อื่น ๆ โดยรอบ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ศึกษาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน การเพิ่มขึ้นของประชากร การใช้ประโยชน์ที่ดิน การดำเนินชีวิต วิถีชนบทได้เปลี่ยนแปลงไป มีอุตสาหกรรมเข้ามาแทนที่เกษตรกรรม ประชากรอันไปประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่ทำการเกษตรลดจำนวนลง กลายเป็นพื้นที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม และร้านค้าพาณิชย์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ขั้นตอนนี้อธิบายได้ด้วยทฤษฎีลำดับขั้นของการพัฒนาเมือง ซึ่งช่วงระยะนี้พื้นที่ศึกษาอยู่ในขั้นตอนของการ Take-off กล่าวคือ เมืองมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาเข้าสู่อุตสาหกรรม แต่ยังไม่ทิ้งรูปแบบประเพณีดั้งเดิม ตามทฤษฎี Inverse Concentric Zone เพราะเมืองพระสมุทรเจดีย์ เมืองที่รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากอำเภอพระประแดง ซึ่งเป็นเมืองอุตสาหกรรมและมีการขยายตัวออกสู่พื้นที่ข้างเคียงคือพื้นที่เมืองพระสมุทรเจดีย์ ในเขตพื้นที่ศึกษา ตามแนวถนนสุขสวัสดิ์ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของพื้นที่ศึกษาดังกล่าว แต่อีกนัยหนึ่งในพื้นที่ศึกษายังคงมีสภาพการดำรงชีวิตแบบชนบทอยู่ด้วย ยังมีบางหมู่บ้านต้องคมนาคมโดยใช้เรือ มีการประกอบอาชีพการเกษตร เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม / น้ำกร่อย ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี

5.3 สภาพปัญหาในพื้นที่ศึกษา

5.3.1 ทางกายภาพ

5.3.1.1 ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) ในลักษณะการใช้พื้นที่ใช้สอย พื้นที่โรงงานและชุมชนยังมีความปะปนกันอยู่ โดยขาดการควบคุมพื้นที่อย่างชัดเจน ซึ่งอาจมีผลกระทบทางด้านมลภาวะและคุณภาพชีวิตตามมา

2) เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นดินปากอ่าว และมีคูคลองตัดผ่าน ทำให้เกิดการหดหายของแผ่นดิน รวมถึงปัญหาสภาพดินที่อ่อนตัว ทรุดตัวมาก ทำการก่อสร้างได้ลำบาก และรวมทั้งคุณภาพของดิน ที่ดินส่วนใหญ่ในพื้นที่มีคุณภาพเลวไม่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก

3) ความหนาแน่นของพื้นที่ไม่กระจายอย่างสม่ำเสมอทั้งอำเภอ แต่จะอัดแน่นกระจุกตัวอยู่เฉพาะบริเวณอุตสาหกรรมเท่านั้น ทำให้การใช้ประโยชน์จากพื้นที่โดยรวมเป็นไปอย่างไม่เต็มที่

5.3.1.2 ปัญหาด้านการคมนาคม

1) ขาดการสนับสนุนด้านการคมนาคมทางน้ำทั้งที่พื้นที่ในส่วนล่างของคลองสรรพสามิต และบริเวณโดยทั่วไป ใช้การสัญจรทางน้ำควบคู่กับทางบก

2) ระบบขนส่งมวลชน ขาดการเชื่อมต่ออย่างสมบูรณ์ คนในพื้นที่ต้องใช้ขั้นตอนมากในการสัญจร โดยเริ่มจากนั่งเรือจากบ้าน มาต่อรถ 2 แถว (วิ่งเฉพาะสาขา) ถ้าเป็นสายอื่นต้องต่อรถมอเตอร์ไซค์ มาขึ้นที่เส้นสุขสวัสดิ์ จึงมาต่อรถประจำทางที่ท่ารถพระสมุทรเจดีย์ต่อไปสำหรับเข้าเมือง

3) การจราจรในถนนสุขสวัสดิ์ ปัจจุบันมีการติดขัดมากเพราะเป็นเส้นที่รองรับรถจำนวนมากและโดยสายส่วนใหญ่จะเป็นรถบรรทุก ซึ่งปัญหาในปัจจุบันเนื่องมาจาก ประการแรกเป็นถนนไป-กลับ 4 Lanes ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับเส้นอุตสาหกรรมเพราะเนื่องจากรถบรรทุกและรถเมล์จะกินพื้นที่ไป 1 Lane และจะเหลือเพียง Lane เดียวที่รองรับรถยนต์ทั่วไป ประการที่สอง เกิดจากการก่อสร้างวางท่อโครงการเดินท่อน้ำบำบัดน้ำเสีย ผังตะวันตกทำให้เสียช่องทางบางช่วง และบางช่วงมีการเปิดหน้าดินทิ้งไว้ ประการที่สาม ถนนบางช่วงมีการชำรุดเสียหายจากการรองรับน้ำหนักบรรทุกที่มากเกินไปและเกิดจากสภาพถนนยุบตัวในบางช่วง บางช่วงมีน้ำขัง เกิดอุปสรรคในการสัญจร

5.3.1.3 ปัญหาด้านคุณภาพชีวิต

1) ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ เช่น ปัญหาด้านการเพาะปลูกที่ไม่ค่อยได้ผล การเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีผลกระทบจากน้ำขึ้น-น้ำลง ผลผลิตตกต่ำ ช่วยได้น้อย

2) ปัญหาด้านการบริการ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่โดยเฉพาะทางตำบลแหลมฟ้าผ่าและนาเกลือมีลักษณะที่พักอาศัยแบบบ้านเดี่ยวกระจายอยู่ตามริมคลองซึ่งมีความยากลำบากในการติดต่อสื่อสาร โดยปัจจุบันจะเป็นลักษณะการฝากเอกสาร ไปรษณีย์ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า หรือข่าวสารต่าง ๆ ไว้ตามจุดสำคัญ ๆ เช่น บ้านผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้ติดต่อกันเอง และในทางกลับกัน การส่งเอกสาร ชำระหนี้ หรือพัสดุ ก็ผ่านทางจุดเดียวกัน แล้วรวบรวมเข้าเมืองไปเดินเรื่อง โดยเสียอัตราค่าธุรกิจจัดการประมาณขึ้นละ 20 บาท ด้านการบริการอื่น ๆ เช่น การส่งแก๊ส จะมีกระจายไม่ทั่วถึงในพื้นที่ ทั้งขนส่งทางรถและขนส่งโดยใช้เรือ

3) ปัญหาด้านการส่งเสริมแหล่งข้อมูลส่วนกลางหรือขาดศูนย์รวมชุมชนสำหรับเป็นจุดนัดของคนในชุมชนเพื่อการกระจายข่าว เป็นแหล่งกิจกรรมของชุมชน เช่น ลานกีฬา แหล่งค้าขายผลผลิตทางการเกษตร

4) ปัญหาจากการย้ายถิ่นของประชากร

ตาราง เปรียบเทียบปัญหาของพื้นที่จากการย้ายถิ่นของประชากร

พื้นที่	การย้ายถิ่นออกนอกตำบล	อันดับ
เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์	-	-
เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า	-	-
อบต.ในคลองบางปลากด	62.67	1
อบต.แหลมฟ้าผ่า	15.76	3
อบต.บ้านคลองสวน	33.20	2
อบต.นาเกลือ	11.66	4

ที่มา วิเคราะห์จากตาราง 4.25

เมื่อพิจารณาการย้ายถิ่นออกนอกตำบลของประชากรในพื้นที่ พบว่า อบต.ในคลองบางปลากด มีการย้ายถิ่นไปยังที่อื่น ๆ นอกตำบลมากที่สุด เนื่องจากสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ไม่สามารถดึงดูดประชากร ส่วนที่มีปัญหารองลงมา ได้แก่ อบต.บ้านคลองสวน อบต.แหลมฟ้าผ่า และอบต.นาเกลือ มีปัญหาด้านการอพยพของประชาน้อยที่สุด

5) ปัญหาการศึกษาของประชากร

จากตารางประเมินศักยภาพของพื้นที่ศึกษา เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพของประชากรด้านการศึกษา พบว่า อบต.บ้านคลองสวนมีปัญหาในด้านคุณภาพของประชากรมากที่สุด กล่าวคือ มีประชากรที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับน้อย ทำให้การพัฒนาคุณภาพประชากรต้องใช้เวลาและต้องเสริมทักษะมากถึงจะพัฒนาได้ รองลงมา ได้แก่ อบต.นาเกลือ อบต.แหลมฟ้าผ่า และอบต.ในคลองบางปลากด เป็นพื้นที่ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ

5.3.1.4 ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1) ปัญหาการลดลงของปริมาณพื้นที่ป่าชายเลนรอบ ๆ เขตพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ เนื่องมาจากพื้นที่ดังกล่าวได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหมดแล้ว ทำให้ทางรัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุมจัดสรรพื้นที่ได้เต็มที่ รวมถึงการหาข้อมูลต่าง ๆ ก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก

2) ปัญหาด้านคุณภาพดินที่ลักษณะเป็นดินเหนียว ระบายน้ำได้เร็ว ในขณะที่อุ้มน้ำได้ดี ทำให้การเพาะปลูกไม่ได้ผล แต่จะพอสามารถปลูกได้ถ้ามีการกั้นน้ำทะเลเอ่อล้นเข้ามาในพื้นที่เพาะปลูก นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านการทรุดตัวของดินเนื่องมาจากการขุดเจาะน้ำบาดาลด้วย

3) ปัญหาคุณภาพน้ำ น้ำในพื้นที่เนื่องจากได้รับผลกระทบจากน้ำทะเล ทำให้ลักษณะน้ำโดยส่วนใหญ่เป็นน้ำกร่อย ไม่เหมาะต่อการอุปโภค บริโภค มีปริมาณความต้องการน้ำจัดสูง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ติดกับทะเล ได้แก่ ตอนล่างของตำบลนาเกลือและตำบลแหลมฟ้าผ่า

4) ปัญหาน้ำเสีย อันเกิดจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมตอนบนของพื้นที่และฝนอันเกิดจากกระบวนการผลิตในโรงงานและการเปิดหน้าดินทั้งแนวไหล่ทางและในเขตที่ดินต่าง ๆ

5.3.1.5 ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีและการท่องเที่ยว

1) ขาดการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมชุมชนที่เด่นชัด เช่น การขาดการวางระบบชุมชนริมคลอง ชุมชนชาวประมงบ้านสาขลา การส่งเสริมด้านผลิตภัณฑ์ในชุมชน

2) ขาดศูนย์ข้อมูล รายละเอียดของพื้นที่และข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

3) ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต อันเนื่องมาจากความเจริญและขาดการสนับสนุนทางวัฒนธรรม เช่น การเปลี่ยนลักษณะชุมชนริมคลอง เป็นการตั้งถิ่นฐานโดยยึดถนนเป็นหลัก การลดบทบาทและลักษณะชุมชนมอญ ชุมชนประมงพื้นฐานลงในคนรุ่นใหม่

4) ปัญหาด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่ศึกษามีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ มีปูชนียสถานองค์พระสมุทรเจดีย์ประจำเมืองปากน้ำสมุทรปราการ อนุสรณ์สถานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และแหล่งดูนก ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมสายหลักและมีรถขนส่งมวลชนเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว อีกทั้งเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ยังสามารถเดินทางโดยเรือข้ามฟากมาจากฝั่งอำเภอเมืองสมุทรปราการได้สะดวก แต่ อนุสรณ์สถานที่มีหมู่บ้านสาขลาและอนุสรณ์สถานแหลมฟ้าผ่าที่มีอุทยานหยอเป็นที่ดึงดูดแต่การคมนาคมไม่สะดวก จะมีปัญหาในด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการคมนาคมไม่เพียงพอ มีเพียงรถสองแถวสายเดียวเท่านั้นที่วิ่งจากท่ารถพระสมุทรเจดีย์ รวมถึงขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังในความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว

5.3.2 ปัญหาทางการบริหาร

การดำเนินงานด้านพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาลตำบลและอบต. ซึ่งล้วนแต่เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่ได้เพียงไม่กี่ปีเท่านั้น ยังคงอยู่ในช่วงของการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในด้านความพร้อมของการดำเนินงานให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาในการบริหารงานในหน่วยงานทั้งเทศบาลตำบลและอบต. พอสรุปได้ดังนี้

5.3.2.1 ด้านทรัพยากรบุคคล

บุคลากรในหน่วยงานเทศบาลตำบลและอบต. ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงาน แม้จะมีการฝึกอบรมให้กับบุคลากรแต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดแรงจูงใจในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสวัสดิการในหน่วยงาน การเลื่อนขั้น ขึ้นเงินเดือน เพราะการพิจารณาความดีความชอบต่าง ๆ ขาดความเป็นอิสระ

ต้องขึ้นอยู่กับส่วนกลางคือกระทรวงมหาดไทย จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทั้งของเทศบาลตำบลและ อบต.ในพื้นที่ศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจผิด ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตน มองเห็นเพียงประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวม ขาดจิตสำนึกในการรับผิดชอบ ต่อท้องถิ่นของตนเองซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

5.3.2.2 ความเป็นอิสระขององค์กร

ถึงแม้ว่าเทศบาลตำบลและอบต. จะเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับอำนาจหน้าที่จากการกระจายอำนาจของส่วนกลาง ผ่านมาทางส่วนภูมิภาค มีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง ดูแล บริหารกิจการอันเป็นความรับผิดชอบในพื้นที่ของตนเอง ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหา พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า แต่ในทางปฏิบัตินั้น ทั้งเทศบาลตำบลและอบต.ยังขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องอยู่ในการกำกับดูแลและต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานส่วนกลาง คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ตามลำดับ และต้องบริหารงานให้สอดคล้องกับหน่วยงานอื่น ซึ่งบางครั้งไม่ได้เป็นไปตามทิศทางความต้องการของท้องถิ่น

5.3.2.3 ขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมักประสบกับปัญหาการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านงบประมาณ ซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างไม่ทั่วถึง หรือน้อยกว่าความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์โดยแท้จริง ยังขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นเพราะประสบกับปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอเช่นกันหรือเกิดจากความไม่ใส่ใจ ละเลยต่อหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.3.2.4 ขาดการจัดทำแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดแผนพัฒนาในระยะยาว ทำให้โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ มักมุ่งไปที่การใช้งบประมาณให้หมดในแต่ละปีงบประมาณ ออกมาในรูปของการก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ อันเป็นการมุ่งแก้ไขเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค เพียงด้านเดียวไม่ได้พิจารณาภาพในอนาคต ขาดการศึกษาวิจัยข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการวางแผน จึงทำให้การพัฒนาไม่ตรงตามศักยภาพและปัญหาของแต่ละพื้นที่โดยแท้จริง ข้อมูลและความต้องการอาจเป็นการเลียนแบบกันมา มุ่งพัฒนาตามกระแสนิยมโดยไม่หันมาพิจารณาถึงข้อจำกัดในพื้นที่ของตน อันเป็นผลกระทบมาจากแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ ทำให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง หรือพัฒนาไปในทางที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริงที่ควรเป็นไปได้ของท้องถิ่น

การบริหารงานของหน่วยงานเทศบาลตำบลและอบต.ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการทำงานของเทศบาลและอบต.เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ เห็นประโยชน์ของการดำเนินงานของหน่วยงาน แล้วเกิดจิตสำนึกในการประสานความร่วมมือในลักษณะไตรภาคี คือระหว่างหน่วยงานเทศบาลตำบลและอบต. กับประชาชนในท้องถิ่นที่รับผิดชอบและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความรู้แก่ประชาชนอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือท้องถิ่นเอง ได้แก่ การเสริมสร้างรายได้ การพัฒนาอาชีพ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่พื้นที่อื่นในการพัฒนาอันเกิดจากความร่วมมือสามฝ่ายจนประสบความสำเร็จ ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีแรงจูงใจในการร่วมมือพัฒนากับหน่วยงานของรัฐมากขึ้น

สรุป

บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ถึงแม้กฎหมายจะกำหนดให้หน่วยงานทั้งสองมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้น ส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพราะพื้นที่ศึกษาเป็นเมืองที่เพิ่งเริ่มก่อตัว มีการผสมผสานกันระหว่างชุมชนเมืองแบบใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนเมืองแบบใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนอุตสาหกรรมและชุมชนแบบชนบทดั้งเดิม ได้แก่ ชุมชนเกษตร ชุมชนริมคลอง ชุมชนริมฝั่ง/ปากอ่าว เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งในแต่ละชุมชนต่างต้องการสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่พร้อมสำหรับการพัฒนาต่อไป จึงทำให้การพัฒนาด้านอื่น ๆ ต้องลงไปอย่างเช่น การส่งเสริมทางด้านความรู้ การศึกษาของประชากร การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพทางการเกษตร การส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิม ชุมชนอนุรักษ์ เพื่อเป็นการพัฒนาสำหรับการท่องเที่ยว เหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะขาดการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องจริงจัง ประกอบกับการขาดการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้การทำงานสามารถครอบคลุมทุกด้านเพราะบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในสภาพพื้นที่และบทบาทด้านการพัฒนาที่ถูกต้อง ยังขาดจิตสำนึกในการทำงานเพื่อส่วนรวม

ในการพัฒนาเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพพื้นที่ว่ามีศักยภาพ ข้อจำกัด และปัญหาของพื้นที่อย่างไรบ้าง เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพตรงที่ใกล้กรุงเทพฯ ที่สุด สามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้สะดวกและรวดเร็วกว่าพื้นที่อื่น มีการกระจุกตัวของความเจริญทั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ มีการคมนาคมสะดวกเพราะมีถนนสุขสวัสดิ์เป็นถนนสายหลักตัดจากพื้นที่ไปกรุงเทพฯ และมีท่าเรือข้ามฟากไปฝั่งอำเภอเมืองสมุทรปราการ เป็นแหล่งอุตสาหกรรม จึงส่งผลให้มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น จึงมีปัญหาความแออัดในการใช้พื้นที่ ปัญหาทางด้านมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

ทั้งน้ำเสีย ควัณพิษ สารพิษปนเปื้อนในอากาศ และปัญหาสภาพดินที่ขาดคุณภาพ เนื่องจากเป็นพื้นที่น้ำท่วมถึง การระบายน้ำไม่ดี ดินทรุดตัว การวางแผนพัฒนาต้องมีความรอบคอบ มิฉะนั้นจะส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ของเมือง

เทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า ถือเป็นพื้นที่ต่อเนื่องความเจริญกับเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ กล่าวคือ มีประชากรวัยแรงงานสูงสุดในพื้นที่ศึกษาเพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดด้วยเช่นกัน แต่ว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการประมงเป็นอาชีพที่ทำรายได้สูงให้แก่ประชากรในภาคเกษตร ถ้าหากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตรประเภทนี้ จะส่งเสริมให้เกิดรายได้กับประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพราะมีความได้เปรียบทางด้านขนส่งทั้งทางบก(ถนนสุขสวัสดิ์) และทางน้ำ(แม่น้ำเจ้าพระยาและอ่าวไทย) แต่พื้นที่มีปัญหาทางด้านสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง สภาพดินไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก การทรุดตัวของดิน การพัฒนาพื้นที่จึงต้องใช้งบประมาณมาก

อบต.ในคลองบางปลากด เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของชุมชนมากที่สุด มีทั้งชุมชนอุตสาหกรรม ชุมชนริมคลอง ชุมชนเกษตร อีกทั้งมีการเพิ่มของประชากรมากที่สุด ถือเป็นจุดเปลี่ยนผ่านของความเป็นเมืองกับชนบท แต่พื้นที่มีปัญหาเรื่องน้ำเค็มรุกล้ำพื้นที่เกษตร เพราะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลท่วมถึง ดินอุ้มน้ำ การระบายน้ำได้ยาก ในการพัฒนาควรต้องคำนึงถึงลักษณะความหลากหลายในพื้นที่

อบต.แหลมฟ้าผ่า มีศักยภาพในด้านเป็นพื้นที่เปิด กล่าวคือ ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาและทะเลอ่าวไทย มีทรัพยากรชายฝั่ง มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวนมาก ควรจะมีการส่งเสริมอาชีพทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และแปรรูปอาหารทะเล แต่มีปัญหาเรื่องสภาพดินที่อ่อนตัว เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง เกิดการหดหายของแผ่นดิน ทำให้การปลูกสร้างต่าง ๆ ทำได้ยากต้องเสียงบประมาณมาก และการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคยังไม่ทั่วถึงทั้งพื้นที่ โดยเฉพาะส่วนที่ติดกับชายฝั่ง ทั้งที่เป็นที่ตั้งของท่าเรือ อ่าว และส่วนราชการต่าง ๆ แต่เป็นความเจริญที่เกาะติดกับถนน แต่การเดินทางสัญจรหลักคือการสัญจรทางน้ำเนื่องจากมีคลองจำนวนมาก ทั้งคลองหลัก(คลองสรรพสามิต)และคลองย่อยอื่น ๆ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวธรรมชาติได้

อบต.บ้านคลองสวน พื้นที่มีความโดดเด่นในด้านการเกษตร ทั้งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยและเพาะปลูกได้ดีกว่าพื้นที่อื่น ๆ อีกทั้งติดกับกรุงเทพทั้งสองด้าน การคมนาคมได้ทั้งทางน้ำ(คลองต่าง ๆ) และทางบก (ถนนประชาอุทิศ สุขสวัสดิ์) เป็นเมืองพักอาศัยที่รองรับเมืองอุตสาหกรรม เป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่มีปัญหาในการพัฒนาตรงที่ประชากรมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ การประกอบอาชีพทางการเกษตรได้รายได้น้อย และไม่มีตลาดกลางรองรับผลผลิตของพื้นที่

อบต.นาเกลือ เป็นพื้นที่ติดชายทะเล มีจุดเด่นในด้านเป็นพื้นที่ติดชายทะเล เป็นชุมชนริมคลองดั้งเดิม ชุมชนอนุรักษ์บ้านสาขลา ชุมชนประมง มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม มีการรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อการประกอบอาชีพ มีธรรมชาติที่สวยงาม มีป่าชายเลน เหมาะแก่การพัฒนา ส่งเสริมทางด้านแหล่งท่องเที่ยว เพราะเป็นพื้นที่ที่เด่นในด้านการสัญจรทางเรือ แต่มีปัญหาในการพัฒนาเพราะขาดบริการ

ทางสังคม มีปัญหาขาดแคลนน้ำจืดเพื่อการอุปโภค/บริโภค อาชีพต้องขึ้นกับสภาพน้ำขึ้น-น้ำลง และ ประชากรมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ควรจะส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร(อาหารทะเลสด และแห้ง) ร้านค้าของฝากของที่ระลึก หรือศูนย์ให้ความรู้ทางธรรมชาติ วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

ในการพัฒนาเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สภาพของพื้นที่เป็นอย่างดี ว่ามีศักยภาพในทางด้านใดและมีปัญหา ข้อจำกัดในทางใดบ้าง เพื่อให้การ กำหนดนโยบายและการปฏิบัติจริงมีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ เพื่อให้การพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ปกครองพื้นที่และตรงกับความต้องการของประชากรในพื้นที่ต่อไป